

„Gyárkalászkodok” a feketeföldeken

Egy ember elindul a leendő külső nagykörút északi részén. Kérdelem tőle, hova megy. Azt mondja: — Megnézem a feketeföldek új természetét — és sokat sejtetően figyel az arcomat.

— Mit termett ez régen? — nézek a tavak felé.
— Halat meg kukoricát. A tó halat, a szántó kukoricát.

— És most?
— Gyárakat.
Megfordul és lépked a gömbtartály irányába. En ottmaradok a szálloda mellett, s nagyon kicsinynek érzem magam az égre törő síma betonfal tövében. Idáig ért a tó nádas széle.

Az új termés egyik kalásza ez a tízeleetes szálloda. Építómunkások laknak majd benne 840-en. A tizedik emeletről messzire lehet látni. A környék kicsinyített terepasztal. Innen igen könnyen meg lehetne határozni, hogy mi épüljön és hol.

Lerajzolom magamban az úgynevezett nyugati belső iparnegyed határait. A Kosuth Lajos sugárút, a vasúti töltés, a Tolbuhin sugárút és a Teréz utca által bezárt terület. Jobbra tőlem a konzervgyár. Valamikor kis szeszfőzde nagy gyárteleppé változott és közel kétezer embernek ad munkaalkalmat. A szálloda tetejéről azt is látni lehet, hogyan dolgoznak az emberek a fényes üveghegyek között.

Fordítom a fejem. Hol van a hajdani dohánygyár? Régi és új épületeiben kelméket szabnak-varrnak több mint kétezeren. Az iparnegyed „öregjeinek” számításuk e gyárak, bár új ruhába mi öltöztettük ezeket is. Milliósámszámra vetettük a forintokat, most vizsgáljuk a termést. Van, ahol már érik, s van, ahol most szökken szárbába. Itt-ott acat is akad, azt gyomlálni kell.

Elindulok magam is a hajdani külső nagykörút nyomvonalán. A gázművek fénylő gömbtartályai mellől a telepőr vizsgálgat, majd hangosan rám szól:

— Maga mit keres erre felé?

— Nézelődöm — válaszolok neki. Nem számíthatott ilyen feleletre. Útba sem igazít, de eltanácsolni sincsen joga. Halkabban mondja:

— Nézelődjön!
Nem akartam azt mondani, hogy a termést nézegetem, hátha nem érti meg. Csúszkálók a sáros nagykörúton, s elmaradnak mögöttem a konzervgyár nagy raktárépületei és a hatalmas tartályok.

Elállja utamat a tó. Itt összezsugorodik ugyan, mert a földgáz vezetéket erőfelé rakták földbe. Talán húszméternyit kellene a csővezetéken átlépdelni, hogy az épülő AKÖV-telephez közelebb jussak. Nem merem megreszkírozni, belecúsúzhatok a mély, piszkos vízbe. Rugdosom a táblát, mely a földön fekszik: „Átjárni tilos!”

Sirályok vijjognak a levegőben, remegve csapnak le a vízre. Mellettem egy kéve cirok, szárcsák ugranak a nádas felé. A vízparton „villa negra”-szerű épület. Tetején

kályhacső ontja a sűrű füstöt. Egy férfi néz felém kémlelve. Azt mondják, hogy egy részeg ember itt esett be a vízbe és meghalt.

Megkerülöm a tavat. A „villa negra” felé kell mennem. A kutyáit elparancsolja a ház lakója. A felesége is előjön és hangosan mondja emberének: — Nem harapnak. — Csak kutya az — néz rám a férfi.

— A munkások ott járnak át — int fejével a cső irányába.

— Mikor töltik fel a tavat?

— Ha így haladnak, maga öregember lesz.

— Hogy kerültek ebbe a házba?

— Téglagyári munkás voltam... Úgy...

— Mi lett a gyárral?

— Lebontották.

Együtt mesélik az asszonnyal, hogy milyen volt az élet annak idején. Utoljára egy Schaffer Gyula nevű gazdálkodó volt a gyár. A „villa negra” állami tulajdonba került, de később visszaadták a tulajdonosnak. Most senki a ház.

Nézem a vizet, Fekete a színe.

— Nincs már hal a tóban — mondja Németh Ferenc, a ház lakója —, csak a béka él meg benne, meg a vad szárnyas állatok.

Itt a viskó rogyadozik. Szemben vele a seprőgyár modern épületei. Ebben az évben építették fel. A gépek automatikusak. Ötszáz ember dolgozik a tágas csarnokban. Az udvaron verébhád csipegeti a cirokmagot.

Elbúcsúzom Németh Ferenc től és megcsúszok a sárban. Utánam szól hangosan: — Valamikor szép gyepes volt erre az út. Bársonypucban lehetett járni, kérem tisztelettel...

A cipő- és papucs-készítő szövetkezet szép épületét megkerülve a Teréz utcán

megyek tovább. Az utca teljes hosszában az AKÖV teherautói parkíroznak. A Bakay Nándor utcán kanyarodok vissza a tó másik partjára. A part melletti vendégházak mellett sárban új IFA-kocsik sorakoznak, majd tovább különféle márkák térdelnek. De nagyon várhatják már az új telepelyet!

Balról emelkednek a félig kész épületek. Százmillióba kerül a komplextelep, közösen az autójavító vállalat. A formás vaskerítés nyílegyenesen fut egészen a vasúti töltésig. A kerítésen belül építők dolgoznak.

A kerítés mellett sétálgatok a Vas- és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat raktárházai felé. Úgy tudom, ez az ország legmodernebb kereskedelmi raktára. Az anyagmozgatást teljesen gépesítették. A portás mellett fekete színű farkaskutya.

Szemben a személerakó. Befordul egy kuka-autó. Zümmög a hidraulika és kupacba kerül az összedarált rakomány. Két ember villával túrkálja a lerakott szemetet. Guberálók. Amikor elmegy a kocsik, megkérdem az egyiket, mit keresgél.

— Rezet, ólmot, bronzot...

— Talált-e már valami értékes holmit?

— Egy arany pecsétygyűrűt.

Textilművek. Augusztusban avatták az új üzemszert. Több mint félmilliárdba került. Nemrégiben angol újságíró kollégákkal jártam a gyárban, a hatalmas méretű csarnokok és a legmodernebb gépek láttán elismeréssel nyilatkoztak, de alig akartak hinni a szemüknek, amikor az úgynevezett szociális létesítményeket szemléltek. Náluk ritka az ilyesmi.

A szép gyárban 4100 ember dolgozik. A többség nő, a munkások átlagos életkora

24 év. Egy asszonnyal beszélgettem, aki ott volt az első kapavágásnál is. A fonó szakmát pesten tanulta. Most 1700 forintot keres havonta.

Az ipari tanulók otthona a Tolbuhin sugárútra néz. Tizenöt-tizenhat éves lányok tanulnak a szobákban. Egy szobában négyen vannak. Piros huzatú rökamiék, könyvespolcok, szekrények.

A kenyérgyárból finom illat száll. Délután három óra. Most rakják meg az utolsó kocsit. Az öntöde mellett fordulok vissza az új, 100 személyes szálloda felé. A városi tanács építtette, újkor beköltözhetnek lakói. A szálló halljában két ember dolgozik. Hiánypótlást végeznek. Szemben a Vas- és Fémipari Ktsz magasodó épületsora. Kiss Mihály művezetővel beszélgetek, aki 17 esztendeje dolgozik az építőiparban.

— Az öntödével kezdtek. Úgy emlékszem, az volt az első betonváz munkám.

Felsorolja az építkezéseket, ahol az elmúlt évtizedben dolgozott. Bábja ennek az iparnegyednek. Bognár Ernő művezetőtársa mondja:

— Sose hittem volna, hogy egyszer ilyen lesz ez a nádas, mocsaras vidék. Itt nőtem fel a szélső házban — mutat egy magas nyárfa irányába.

— Itt mi volt azelőtt? — nézek az új gyárépületekre.

— Tó. A börtön-tó.

— Miért nevezték börtöntónak?

— Nem tudni. Valaki elnevezte, azt úgy mondta mindenki.

Fölborul a világ — sópánkodik egy öregember. Úgy ismerik a környéken, hogy „a Piri néni ura”. Alkólólag az első világháborúból ittmaradt orosz katona, hadifogoly volt.

A földjének egyik csücskére a gyár kazánházát építették. A „Névtelen utca” legrégebbi lakója nehezen érti a környék színváltozását. Minduntalan azt kérdegeti beszélő társaitól: — Miből telik?

A mi erőnkől, a mi hasznunkból telik. Ilyen a szocializmus. Több mindenre telik. Ilyenfajta vetésre is.

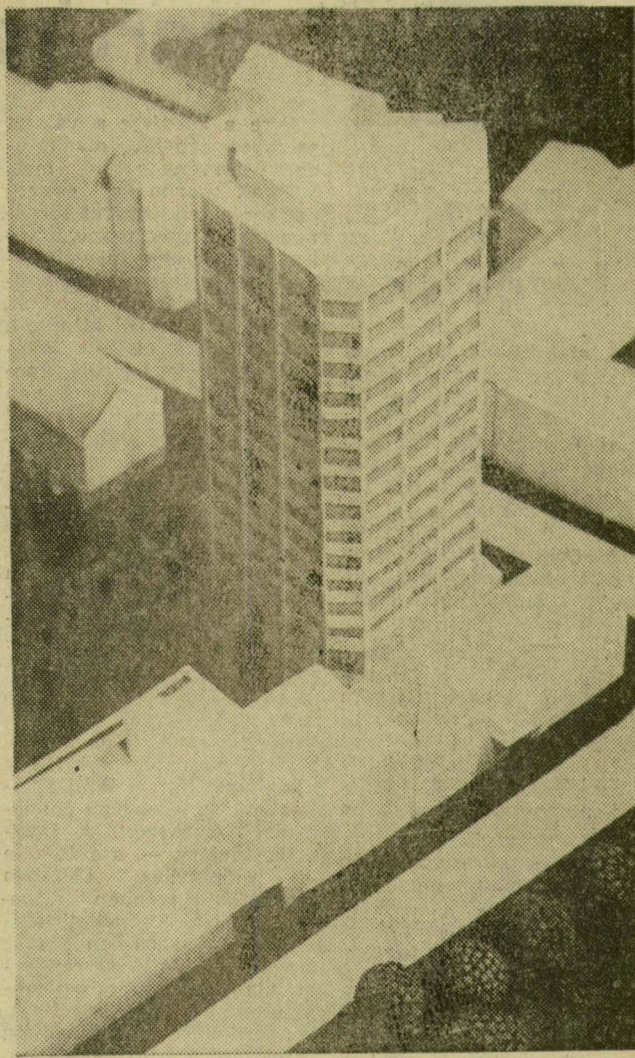
A bankban jegyeztem föl: a belső nyugati iparkörzetben pontosan 44 gyár, vállalat, intézmény, raktár van. Tizenkétezer ember jár ide dolgozni és az új létesítmények ára majdnem másfél milliárd forintba rúg. A következő években még újabb félmilliárd forintot költenek és háromezerral szaporodik a munkások száma is.

Háromnegyed négy van és esteledik. Az építők is leteszik a szerszamaikat és libasorban elindulnak a város felé. A sarok Janus-arcánál befordulnak. Itt az új gyár-épület, a modern szálloda, ott egy roskadozó sarokház. Egyik felén így: Rókusi feketeföldek 174., a másik felén pedig Kismartoni utca 23/b. A kert végében a földgáz vastag vezetéke és egy trafóállomás.

Szürkés köd borul a feketeföldekre. A gyárkérmények kiemelkednek az új termés rónájából. Így még nem termett feketeföld ebben a házban.

Gazdag István

A tervező vázlatfüzetéből

A tervező jegyzete a vázlatrajz, a makett. Még szinte meleg Borvendég Bélának, a Szegedi Tervező Vállalat Ybl-díjas főmérnökének legújabb munkája. Nem terv még, hanem javaslat: milyen is legyen az Oskola utcai toronyház? Erdemes így, frissiben közeledni, mert tartalmas és esztétikus, minden szegedi örömet lelheti benne.

A maketton jól látható, hogy a műemlékként számontartott úgynevezett Vedres-ház mögé képzelte el az alkotó, úgy, hogy kellő szórénységgel, csupán 15 szintes magasságával hívja magára a figyelmet. Tompára vágottélű háromszöghöz hasonló formája nagyszerű rafináció: a loggiák mögül — a Roosevelttér felé — nem északra, hanem keletre néznek majd a lakások. Az ablakokból mindenün-

nen remek kilátás nyílik a Tiszára, a városra. A házban körülbelül ötven egy-kétszobás lakás helyezhető el. Földszintje és emelete vendéglátásra alkalmas: hideg és meleg ételkelet áru- és söröző és drink bár kaphat helyet a falak között. A Vedres-házban megmarad a halászcserda. A magasház, s közte kert-helyiséget lehet berendezni. A söröző teraszt kap. Kívül vendéglátó „kombinát” születhet itt tehát, amire nagy szükség is lenne, különösen a szabadtéri játékok idején.

Mint ismeretes, Szeged belvárosának néhány reprezentatív helyén magasházak épülnek a harmadik öt éves tervben. Közülük való lesz az Oskola utcai is, melyet Borvendég Béla „feljegyzett” a rajzokon és a maketten.

F. K.

Téli vakációra

Mint eddig minden évben, az idén sem feledkeznek meg a Magyar Rádió és Televízió ifjúsági osztálya a gyerekek téli szünidei szórakoztatásáról. Naponta két nagy műsorral segítik a diákok hasznos időtöltését.

A legkisebbek sok érdekes mesejátékot hallhatnak a rádióban. Ezek közül a legérdekesebbnek Pinocchio, a közismert fabábú izgalmas kalandjai ígérkeznek.

Az idősebbeknek öt részben mutatják be Móra Ferenc Kincskereső kisködmönét és még sok más érdekes rádiójátékot. Rendeznek irodalmi vetélkedőket és a rádió hullámain ellátogatnak az indiánok közé is. A szünidei műsor egyik érdekessége a Prágai Rádió nemzetközi ifjúsági zenei versenye lesz.

A fiatalok Dumas Monte Christo grófia című legnépszerűbb regényének rádióváltozatát hallhatják három részben. Petőfi Sándor Aposztol című elbeszélő költeménye is bemutatásra kerül. A rádió népszerű ifjúsági műsorai — a Táskarádió, a Huszas stúdió, a Kíváncsiak klubja és a Tánczenei klub — továbbra is a szokott időben ismétlődnek.

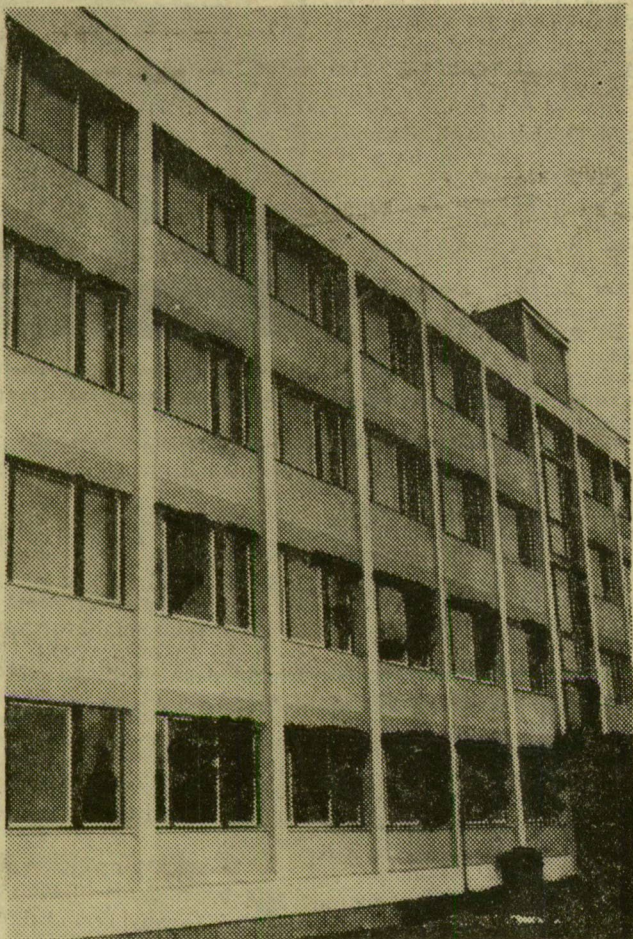
A televízió számos érdekes bábfilmel kedveskedik a kicsinyeknek. Sokszor találkozhatnak a közkedvelt Foxi

Új év — új örömeik

Szerezzen tartós örömet! Vegyen

Szerencse-sorsjegyet!

Főbb nyeremények: 2 szobás családi ház garázzsal, személyautóval, vagy összkomfortos, fővárosi (Köztársaság tér) öröklés, berendezve, személyautóval, az 1968-as mexikói olimpiára 2 személyes részvételi jegy, vagy egyenértékű külföldi út, Moszkvics 400-as gépkocsi, Skoda 1000-es gépkocsi, és különböző nagyjértékű vásárlási utalványok, Húzás: februárban.

Képeinken: a százszemélyes leányszálló (fent) és az új iparkörzet látképe, előtérben a konzervgyár ezer vagonos új raktára, háttérben az építők 850 sz emélys épülő szállója

